

Tijdschriften bestaan reeds lang, sommige d.w.z. veruit de minderheid, zelfs zeer lange tijd. En zij zijn er nodig, bepaalde zelfs hard nodig want nuttig, zeker wanneer men er goed gebruik van maakt of althans wil maken. Tijdschriften bieden een eerste oriëntatie, zij kunnen misschien later de voorboden zijn van een publikatie, een synthese in boekvorm ? ...

De 34-jarige Westvlaming Mark Butaye, een dominikaan die tevens lid is van de hoofdredactie van het maandschrift "Kultuurleven", werd door de bekende letterkundige en redacteur van dagblad "De Standaard", ik noem Gaston Durnez, gepolst om zijn opvattingen over de functie evenals de toekomstperspectieven van de tijdschriften kenbaar te maken en te omschrijven. Het interview werd inmiddels in vermelde krant uitvoerig, zij het eerder verscholen in de binnenbladzijden afgedrukt in het nummer van 7-8 november 1981, dit ter gelegenheid van de 50ste "Boekenbeurs" te Antwerpen.

Zijn ideeën zijn vaak pertinent en soms vernieuwend, getuigen vooral van inzicht in deze materie. Onder de vorm van excerpten bieden wij de lezer van "De Plate" een zeer beknopt gehouden verslag van de kerngedachten.

Een eerste vaststelling : tijdschriften zijn dikwijls individualistisch ingesteld. "(...) Toch heeft een tijdschrift een aantal kenmerken gemeen met het boek, d.w.z. met het niet-gecommercializeerde boek, dat de inhoud méér wil beklemtonen dan de inhoud. Een tijdschrift vormt een "labo", een broedplaats, ook een discussieforum. Het staat op de spanning tussen aktualiteit en cultuurschiedenis. Een tijdschrift poogt een eerste schifting te brengen in het feiten- en ideeëngoed, het wil de aktualiteit helpen duiden, tendensen onderkennen, lijnen en stromingen ontwaren en ontwarren".

" (...) Door zijn onderscheid met het boek biedt een tijdschrift zich aan als een voorlopig, onaf produkt, als voorloper van het boek, als duider en achtergrondschrijver bij krant en weekblad. Voor een tijdschrift is de inhoud, de boodschap van primordiaal belang, zodanig zelfs dat het daarin zijn enige bestaansreden vindt. Op geen enkele wijze kan er sprake zijn van gewone een verbruikersprodukt of een handelswaar die een bedrijf in stand moet helpen houden".

Wat te denken van het "bestaansrecht" en de "leefbaarheid" van het tijdschrift? Vaak wettigt een klein tijdschrift zijn bestaan, ook al kan het zich financieel gezien, helemaal of met grote moeite en offers, niet in stand houden! Dat geldt voor een aantal artistieke en nog meer voor strikt wetenschappelijke publikaties. De rol van de redactieploeg is zeer groot : zij bepaalt de visie en de strekking van het tijdschrift.

"Uiteraard richt het tijdschrift zich tot een erg beperkte doelgroep : gevormde lezers, gespecialiseerd of breed geïnteresseerd, maar ook de "onvermoeibare lezer" die zichzelf als het ware de plicht tot lektuur oplegt, de lezer die op de hoogte wil blijven in andere dan zijn eigen sectoren. Hoe het publiek van de Vlaamse tijdschriften eruitziet, weten wij ondertussen niet precies. Er zijn wel bladen die hun eigen kring kunnen onderzoeken, maar een algemene studie bestaat er niet. Misschien zou die wel eens in een universitaire fakulteit ondernomen kunnen worden. Wat wij wel weten is, dat tijdschriften met 2.000 abonnees zich bij ons heel gelukkig mogen achten! Vele hebben er niet meer dan 500 tot 700".

" (...) Kranten, weekbladen, radio, TV zouden meer moeten beseffen dat de tijdschriften een bron van informatie en een voedingsbodem voor hun eigen werk kunnen vormen. Ondertussen moeten de tijdschriften een "springplank" blijven voor debutanten, een labo voor experimenten".

De tijdschriften vrezen dat zij, in een economisch moeilijker wordende tijd, verder uit de markt zullen worden geduwd door goedkopere en commerciële weekbladen en magazines. In 1976 ontstond de nu zes jaar oude "Vereniging voor Wetenschappelijke en Kulturele Tijdschriften" (het VWKT), als reactie op de toen plotseling doorgevoerde verhoging van de portkosten, wat vele publikaties in moeilijkheden bracht. De belangrijkste activiteit van deze Vereniging bestaat trouwens in de jaarlijkse deelneming aan de "Boekenbeurs" in Antwerpen

Tijdschriften, blijven, meer nog dan vroeger, noodzakelijk. De mens van nu krijgt, indien hij de kans krijgt of wil waarnemen, meer dan ooit betere scholing en volop kansen tot ontwikkeling. Daarnaast groeit de wetenschap verder aan, gestadig en in versneld ritme, onstuitbaar en... bijna niet meer te volgen, laat staan te verwerken. In de wetenschappelijk wereld neemt de kennis zo snel toe dat onze totale kennis iedere twee jaar verdubbelt. Deze kernisexplosie zien wij heel aardig gestalte krijgen in het aantal wetenschappelijke tijdschriften. In het jaar 1830 waren er ongeveer 500 van die tijdschriften, op het ogenblik zijn er meer dan 100.000...

Natuurlijk kan niemand meer al die tijdschriften lezen. Universele geleerden bestaan dus niet meer. Om toch op de hoogte te kunnen blijven, kwam er een nieuw soort tijdschrift, waarin alleen nog maar samenvattingen van artikelen werden opgenomen. Deze zgn. "abstract journals" groeien nu ook zo snel in aantal, dat ze niet meer bij te houden zijn. Op het ogenblik bestaan er zo'n 1.000 van die samenvattende nieuwstijdschriften op wetenschappelijk gebied! Omdat niemand ook dit nog kan overzien, gebruiken wij steeds meer de computer om een overzicht bij te houden. Zoals bekend kan een computer in luttele seconden in miljoenen publikaties kijken en laten zien of er voor ons iets interessants bij zit.

Het publiek wil ook weten wat al die geleerdheid inhoudt en daarom wordt de vraag naar de popularisering van de wetenschap almaar groter. Wij ervaren dit aan het succes van populair-wetenschappelijk televisieprogramma's, zoals "Horizon" en "Verover de aarde". Ook week- en dagbladen hebben meer aandacht voor populair-wetenschappelijke artikelen over en voorzien hiervoor enkele kolommen plaatsruimte. Dit is eveneens het geval voor gelijkaardige tijdschriften die steeds meer succes kennen.

Tot zover onze notities over een, ik mag wel zeggen : boeien en toch zo aktueel onderwerp dat echter weinig aandacht trekt bij letterlievenden en weetgragen.

Nu nog iets over ons bloedeigen tijdschrift "De Plate", en hierbij schrijf ik mijn eigen bedenkingen neer, gaenszins bindend noch noodzakelijk de zicwijze van de redactieploeg.

Van een ietwat tenger-bescheiden, althans in de prille beg: periode een eerder "ludiek" opgevat "blad(je)", bloeide ons tijdschrift uit tot meer wasdom. De verdienst komt velen toe, wij halen liever geen namen aan : de "harde kern" van de redactie, de inzet van vele occasionele medewerkers, die, soms, anoniem wensten te blijven, die deze periodiek een warm, goed hart toedroegen en dan toch maar, als was het ankele lijntjes tekst met honte informatie "over hoe het er vroeger aan toeging" voor publikatie afstonden.

Zij allen verdienen onze hulde en erkentelijkheid. Ook de lezers ! Wij nemen de gelegenheid te baat om nadrukkelijk te vragen om goede, leesbare teksten (liefst keurig en net opgesteld, geschikt voor spoedige uitgave) : deze zijn A L T I J D welkom en zorgen voor de nodige afwisseling. Men mag gerust over eender welk onderwerp schrijven, mits dit Oostende en omliggende aanbelangt. Kenners weten, beseffen hoeveel onderwerpen die zone stad en regio betreffen, nog sluimerend wachten op een goede uiteenzetting en een kundig op schriftstellen, gestoffeerd met zakelijke gegevens en geschraagd door en met objectieve feiten. Waar huizen nog mensen die, vaardig en snedig, de pen kunnen, durven en willen hanteren ? Een publikatie, hetzij groot of klein, lang of kort, kan bestemd zijn voor een kleine schaar belangstellenden die op dezelfde golflengte zitten of aandacht hebben voor die behandelde stof. Het kan ook, zonder bedoeling, zo geschreven zijn dat het lectuur wordt voor iedereen die verscheidenheid kan waarderen en die mensen wil appreciëren die iets te zeggen hebben, kortom die iemand zijn. Stel(t) u gerust : de redactie van "De Plate" vormt géén "gesloten kaste" die outsiders weert. Integendeel, het wordt van harte en oprecht hier geschreven : wij heten elke publicist welkom die, even te goeder trouw en even onbaatzuchtig, wenst te schrijven en beschrijven wat leeft en geleefd heeft hier aan de boorden van de Noordzee, kenschetsend voor Oostende en haar inwoners. Vele mensen en feiten uit het verleden kunnen aanspraak maken op schriftelijke vermelding en belichting van hun verdiensten, onze nakomelingen ten bate die wij aldus in kennis kunnen stellen van wat nu veelal in losse gesprekken mondeling overgeleverd wordt en dikwijls uiteindelijk voorgoed verloren gaat ...

Ik durf hopen, niet noodzakelijk verwachten dat deze bedenkingen enkelen van u - waarde, trouwe lezers - aan het nadenken zullen zetten en dat wellicht enkele bijdragen er het gevolg van zullen wezen ...

Emiel SMISSAERT

- - - - -
BERT PELEMANS "TRIPTIEK VOOR PERMEKE"

Poëzieminnaars hoeven wij, geloof ik, de keurige én nuttige reeks 'De Gulden Veder' niet uitgebreid voor te stellen. Deze reeks die de verzamelde gedichten bundelt van onze eminentste Vlaamse poëten en door de firma Orion-Colibrant, eerst nog te Brugge en vanaf 1982 te Boveren/Waas, uitgegeven wordt, bevat ook de "Verzamelde gedichten" van Bert Peleman, geboren in 1915 te Puurs in het Scheldeland. Het boek, gepubliceerd in 1980, sluit niet alle verzen van Peleman in, daarvoor was de productiviteit van de dichter te intens, maar biedt een selectie, samengesteld door G. Wittebols. Zo kan men in zijn eerste verzenbundel "Variante voor harp" uit 1938 zijn cyclus "Triptiek voor Permeke" aantreffen. Marnix Gijsen getuigt : " (...) Zijn vers is dikwijls geïnspireerd door de schilderkunst. Permeke en De Troyer schonken hem menig gedicht. Het fenomeen is uitzonderlijk want meestal zijn het atmosferische doeken die literaire invloed uitoefenen. (...) Dat betekent niet dat de door Permeke geïnspireerde verzen goed zijn, maar ze zijn in hun opzet groots en soberder, bonkiger" (einde citaat, zie bladzijde 13 van Pelemans "Verzamelde Gedichten").

E. SMISSAERT